

5

Történelmi jelentőségű, iraki apostoli útja, valamint az Ali al-Szisztáni nagy-ajatollahhal való, szintén történelmi találkozó elbeszélése kapcsán Ferenc pápa először beszél az ellene irányuló kettős támadási kísérletről, amely a támadók halálával végződött.

RÉSZLET

A járvány mindenki terveit felborította, az enyéimet is. Különbéféle eseményeket töröltek, másokat megtartottak, de csak „távolról”; az apostoli utakat elhalasztották. De amint megcsillant a lehetőség, egyvalamiről igazán nem akartam lemondani: az iraki útról a két folyó földjére, Ábrahám hazájába. Nagyon szerettem volna felkeresni azt a mártír egyházat és a sokat szenvedett embereket. Továbbá a többi vallási vezető meglátogatásával újabb lépéseket tenni a hívők közötti testvériségért.

A pandémia alatt kiüresedett Rómában a Szent Marcell felé gyalogolok.
(© Vatican Pool / Vatican Media via Vatican Pool/Getty Images)

Szinte mindenki ellenezte azt az utazást – először készült pápa a szélsőséges erőszaktól sújtott, dzsihadista megszenteltség sorát elszenvedő közel-keleti országba. A Covid-19 még nem engedett igazán a szorításából, a szóban forgó ország nunciusa, monsignor Mitja Leskovar koronavírusesztje is éppen akkor lett pozitív. Emellett valamennyi forrás kiemelte, hogy igen magas kockázati tényezővel kell számolni, ami olyannyira igaznak bizonyult, hogy a véres támadások még az indulás előestéjét is megpecsételték.

De én akkor is meg szerettem volna valósítani a tervet. Úgy éreztem, muszáj odamennem.

Közvetlen hangon úgy fogalmaztam, hogy meg kell találnom Ábrahám nagyapánkat – a zsidók, keresztények és muszlimok közös őst.

Ha nagyapám háza ég, s hazájában a leszármazottai az életüket kockáztatják, vagy el is veszítik a megmentéséért, az a leghelyesebb, ha mi is mielőbb odaérünk.

És nem utolsósorban azoknak sem okozhattunk csalódást, akik húsz évvel korábban nem ölelhatték meg II. János Pált, akinek az útját (hiába szerette volna olyannyira megnyitni a 2000-es jubileumi évet) – a kezdeti látszólagos nyitottságot követően – Szaddám Huszein megakadályozta.

Emlékeztem arra a szertefoszlott álmra.

Hasonlóképp a szent pápa próféciáját is megőriztem emlékezetemben, aki három évvel később – immár öregen és betegen – minden tőle telhetővel megpróbálkozott, a különféle fellebbezésektől a diplomáciai kezdeményezésekig, hogy elkerülje az új háborút, melynek kapcsán hazugságokat terjesztettek a tömegpusztító fegyverekről, és amely aztán rengeteg halált és pusztítást okozott, teljes káoszba taszítva az országot, amely évtizedekre a terrorizmus pöcegödrévé vált.

Az iraki nép és egyház túl régóta várt már. Minden erőfeszítést meg kellett hát tennünk annak érdekében, hogy megszabadítsuk azt a régiót a konfliktustól; az erősebbek beavatkozásának törvényétől, illetve a diplomácia és a jog tehetetlenségétől; különösen egy olyan pillanatban, amikor a világjárvány – ahogyan ez másutt is történt – kitörölni látszott a válságot a világ napirendjéből. [...]

Moszul látványa szíven ütött.
(© VINCENZO PINTO / AFP via Getty Images)

Moszul látványa sebet ejtett a szívemen. Már a helikopterről megrendített. A világ egyik legrégebbi városa, csupa történelem és hagyomány, ahol az idők során különböző civilizációk váltakoztak, és amely számos kultúra és nép – arabok, kurdok, örmények, türkmének, keresztények és szírek – békés egymás mellett élésének szimbóluma volt a világban, romhalmazzként tűnt fel a szemem előtt, az Iszlám Állam hároméves megszállását követően, amely fellegváraként választotta.

Amint átrepültem felette, olybá tűnt számomra, mintha a gyűlölet röntgenfelvételét látnám; ez korunk egyik leghatékonyabb érzése, mely gyakorta olyan igényeket támaszt, amelyek szabadjára engedik: a politika, az igazságszolgáltatás és istenkáromló módon a vallás terén. Felszínes, képmutató, ideiglenes motiváció hajtja, hiszen, amint Wisława Szymborska lengyel költőnő megfogalmazta: „A gyűlölet »egyedül száguld«.”

Épp ezért, vad hullámai még a pusztítás után sem csitultak el.

Amint előző nap Bagdadban leszálltunk, figyelmeztettek. A rendőrség riasztotta a Vatikáni Csendőrséget, miután az angol titkosszolgálatról kapott információ szerint egy robbanóanyaggal felszerelkezett fiatal öngyilkos merénylő nő Moszulba tartott, hogy felrobbantsa magát

a pápai látogatás során. És egy furgon is teljes sebességgel elindult, hasonló szándékkal.

De én nem hátráltam meg.

A bagdadi elnöki palotában került sor a találkozókra. Először püspökökkel, papokkal, egyházi emberekkel és katekétákkal gyűltünk össze, a Sayidat al-Nejat (Üdvözítő Szűzanya) szír-katolikus katedrálisban, ahol tizenegy évvel korábban két papot és negyvenhat hívőt mérsároltak le – boldoggá avatásuk folyamatban van.

Azután az ország vallási vezetőivel találkoztunk, az Ur körüli síkságon; azon az elhagyatott területen, ahol Ábrahám házának romjai a lépcsős toronytemplomot, a csodálatos sumer zikkuratot szegélyezik. A különféle egyházakat képviselő keresztények, muszlimok, síiták, szunniták és jeziditák végre mind együtt voltak egy sátor alatt, Ábrahám szellemében, hogy felidézzük: Isten nevének egyik leggyalázatosabb beszennyezése a testvérgyűlölet. [...]

Előtte még Nedzsef szent városában, a síita iszlám történelmi és spirituális központjában is jártam – ahol Ali, a próféta unokatestvérének sírja található –, egy zárt ajtós találkozón, amelyet erősen szorgalmaztam, hiszen óriási mérföldkövet jelenthetett a vallások közötti párbeszéd és a népek közötti megértés útján. A Szentszék évtizedek óta igyekezett már előkészíteni azt a találkozót, amelyre végül Ali al-Szisztáni nagyajattal került sor, és amelyet egyetlen elődömnök sem állt módjában megvalósítani.

Testvérként fogadott az otthonában – ez a megtiszteltetés Keleten még a nyilatkozatoknál és dokumentumoknál is beszédesebb gesztus, hiszen barátságot, egy családhoz való tartozást jelent. Jólesett ez a lelkemnek, és valóban megtisztelve éreztem magam. Ő sosem fogadott államfőket, és soha senki kedvéért sem állt fel, előttem azonban többször is megtette, jelentőségteljesen. Természetesen jómagam is hasonló tisztelettel, cipő nélkül léptem be a hajlékába. Az első pillanattól fogva a hit bölcs emberének tűnt számomra, aki megveti az erőszakot, és elkötelezte magát amellett, hogy szót emeljen a gyengék és az üldözöt-

tek védelmében, megerősítvén ezzel az emberi élet szentségét és a nép egységének jelentőségét. Megértettem a vallás és a politika keveredése feletti nyugtalanságát, amely egyfajta idioszinkrázia, s úgy éreztem, közös problémánk. Ezzel egyidejűleg a nagyhatalmakat is közösen kell buzdítanunk, hogy felejtsek el a háború nyelvét a józan ész és a bölcsesség javára. Különösen megmaradt a fejemben egy mondata, amelyet aztán drága ajándékként vittem magammal: „Az emberek vagy testvérek a vallásban, vagy egyenlők a teremtésben.” A testvériség már magában foglalja az egyenlőséget, de semmi esetre sem szabad az egyenlőség alá mennünk. Ezért – a valódi fejlődéshez hasonlóan – a békéhez vezető út sem lehet bináris rendszerű, sosem lehet ellentmondásos, hanem csakis befogadó és mélységesen tiszteletteljes.

Amikor másnap megkérdeztem a csendőrséget, van-e hírük a két terroristáról, a parancsnok lakonikusan így válaszolt: „Már nincs.” Az iraki rendőrség elfogta, és felrobbantotta őket. Ez is meglehetősen szíven ütött. Mert ez is a háború mérgezett gyümölcse volt.

SPERA by Francesco with Carlo Musso © 2025 Mondadori

Libri S.p.A., Milano